СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 32. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 9. лютого, 1926. VOL. XXXIV. No. 32. Jersey City, N. J., Tuesday, February 9. 1926. TREE CENTS

Демократи за вуглевими резолюціями.

ВАШИНГТОН, 6. лютого. — Демократичні провідники в сенаті постановили навернути всіх демократів до голосовання за внесками, які домагаються від федерального уряду посередництва в углевім промислі.

Показалося се при новім голосованню за резолюцією Ковпленда, коли за нею заявилося більше голосів, як при першім голосованню. Тепер демократи постановили попирати внесок сенатора Робинсона, після котрого малоби утворитися федеральну раду до розсуджування вуглевих непорозумінь.

ВЛАСТИТЕЛІ ПОЧИНАЮТЬ АГІТАЦІЮ ПРОТИ СТРАЙКУ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 6. лютого. — Властителі копалень твердого вугля розіслали по домах страйкуючих робітників летючки, в котрих закликають їх перестати страйк та вертати до роботи. Летючки видані мовами: англійською, польською, італійською, литовською, мадярською та словацькою.

ІМІГРАЦІЙНИЙ УРЯД ЗА НОВИМ ІМІГРАЦІЙНИМ ПРОЄКТОМ.

ВАШИНГТОН, 6. лютого. — Іміграційні урядники заявляються публично за новим проєктом іміграційного закона, котрий обмежує послідний іміграційний закон о стільки, що допускає свобідно родини імігрантів, які приїхали сюди перед 1924. роком, а також родини тих, що служили в американській армії підчас війни.

ГОРЯЧА ДЕБАТА НАД ПРОГИБІЦІЄЮ ОБХОПЛЮЄ КРАЙ.

ВАШИНГТОН, 7. лютого. — Заява Церковного Товариства Тверезости при епископальній церкві викликала незвичайно оживлену публичну дискусію про вартість прогибіційного закона.

Сеї неділі тисячі церков в Америці дебатували се питанне. В Ню Йорку говорив про прогибіцію навіть Менинг, головний епископ епископальної церкви; він заявився за прогибіцією. Богато священиків і проповідників знова заявилося виразно проти прогибіції та жадало відповідного змінення прогибіційного закона.

„ФЕДЕРАЛЬНІ УРЯДНИКИ ЛІНЮХИ".

ВАШИНГТОН, 7. лютого. — Конгресмен Мартин Дейві оголосив публично свого листа, який він писав до стейтової федерації праці, котра просила його о поперття її акції за поправою долі федеральних канцелярійних урядників. Дейві заявляє в своїй відповіди, що він не буде попирати ніякого внеску за поправою платні федеральних урядників, бо вони всі лінюхи, нероби, ростратники часу, які вміють лишень спихати роботу зі себе на другого.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ЗАЗДАЛЕГІДЬ.

ВАШИНГТОН, 7. лютого. — Провідники републиканської партії відбули тут наради в справі виборів сенаторів в 1928. році. Вони побоюються, що републиканська партія може дуже легко втратити кілька місць, а тим самим і більшість у сенаті.

НОВА ІМІГРАЦІЯ.

ВАШИНГТОН, 7. лютого. — Департамент праці обчисляє, що в місяці грудни приїхало до 32,305 нових імігрантів. З огляду на те, що за той самий місяць виїхало їх до краю 21,503, надвижка виносить 10,802. В тому місяці не пущено до Америки 1,932 імігрантів.

ХОЧУТЬ ЗЛУЧИТИ ВСЮ ОРУЖНУ СЛУЖБУ.

ВАШИНГТОН, 7. лютого. — Републиканський конгресмен Джеймс подав внесок за тим, щоби всі галузи оружної служби, себто армію, фльоту й летництво, злучити під зарядом одного міністерства.

Відомо, полковник Мичел веде агітацію, щоби до дотеперішних міністрів для фльоти й армії додати ще осібного міністра для летництва.

ВІДКРИТТЯ ДИВНОЇ ПОДРУЖОЇ АФЕРИ.

НЮ ЙОРК, 7. лютого. — Міська поліція на острові Стейтен Айленді, слідкуючи за рабунком, доконаним в одній місцевій крамниці, попала зовсім нехотячи на незвичайно дивну подружу аферу.

Йдучи за слідами, які вели по снігу зі зрабованої крамниці, полісмени попали в дім якогось Гаролда Оніла. В домі була тоді з ним якась женщина, яку поліція взяла за його жінку. З допитів поліції показалося, що женщина не знала нічого про грабіж. Полісмен спитав тоді хазяїна дому, чи не має він брата. Женщина сказала, що має, що сей брат є її мужом, та подала його адресу.

Коли поліція прийшла з арештованою парою до дому брата, вона застала там другу женщину, яка заховувалася в хаті, як жінка. Полісмени закинули допити за грабіж, а стали випитувати сього брата, Чардза на імя, за жінки. Обі женщини сейчас почали зі собою сваритися. Коли жінка, що прийшла з поліцією, сказала, що вона є женою Чардза, друга жінка, котру поліція найшла в другім домі, піднялася з місця та по короткім шуканню в бюрку витягнула метрику подружа. На сесе перша жінка заявила відразу, що єя метрика нічого не значить, бо вона пібралася в сільській церкві 5 літ пізнійше, та що перша жінка була її за дружку.

Поліція, не питаючи вже дальше, заарештувала всіх четверо та відставила на суд під закидом двоеженьства та кривоприсяги.

ПИНШО ПОБИВАЄТЬСЯ ЗА ВУГЛЕВИМИ ЗАКОНАМИ.

ГАРИСБУРГ, Па., 5. лютого. — Губернатор Піншо видав нині знова заклик до стейтової легіслятури, щоби вона ухвалила пропоновані стейтовим урядом закони на зарадженне у вуглевій ситуації.

НЮЙОРСЬКИЙ МІСЬКИЙ УРЯД ЗНОВА ОСТЕРІГАЄ ПРОТИ СКАЖЕНИХ СОБАК.

НЮ ЙОРК, 5. лютого. — Якась злобна собака покусала в дільниці Бронксі 5 людий, заким полісмен її вбив. Міський уряд відіслав стерво собаки до лікарського розгляду, чи вона не була хора на скаженину, та остеріг мешканців міста, щоби вони не легковажили собі найменчого укушення псів або котів, бо вони можуть бути хорі на скаженину.

УКРАЇНІЗАЦІЯ АПАРАТУ ПРОФСОЮЗІВ НА УКРАЇНІ.

За даними 16-ти союзів, що охоплюють 187 окрфілій, українізовано цілком 33%, частково 41%, і не українізовано зовсім 26%. Українізація в решті союзів проходить досить мляво, зараз вжито рішучих заходів, щоб українізація професійних організацій було закінчено.

За даними із 14 окрпрофрад переведено діловодство на українську мову цілком в 7 округових професійних радах на 65-90%, в 3 окррадах і на 20-50% в 3 окрпрофрадах. Зовсім не переведено на українську мову в одній окрпрофраді.

Досить кепсько справа мається теж з українізацією в центральних правліннях профсоюзів. До цього часу українізовано цілком 5 центральних правлінь, на 70% — 6 ЦП на 15-25% — 3 ЦП і зовсім не українізовано — 4 ЦП.

Важно теж привести дані про знання української мови в апараті 19 центральних правлінь. Всього в них нараховується 406 робітників, із них знає добре українську мову 22,8%, мало знає — 40% і зовсім не знає української мови — 37%.

ВИДАННЄ УКРАЇНСЬКИХ СЛОВНИКІВ НА УКРАЇНІ.

В справі цілковитої українізації радянських та громадських установ і організацій, відіграє дуже важливу ролю виданнє українських загальних, та зокрема термінольогічних словників. Вважаючи за потрібне прискорити випуск із друку таких словників, рада народних комісарів запропонувала „Наркомосвіті" видати в 1926 р. усі загальні словники і такі термінольогічні: соціяльно-економічний, сільсько-господарчий, технічний, медичний, педагогічний, природничо-історичний, правовий, транспортний, словник по комунальному господарству, по діловодству, по математиці та ботаниці. Крім того протягом 1926 року повинні бути підготовані до друку такі словники: геодетичний, меліоративний, будівельно - технольогічний, електро-технічний, механічний, технольогічний, гірничий, лісний та ветеринарно-зоотехнічний. Протягом біжучого року „Наркомосвіта" повинна приступити також до підготовки словників по ботаниці (другого тому), фізичної географії, метеорольогії, по фізиці (друге виданнє), хемії, геольогії, географії, насінництву, архитектурі, музиці та театральному мистецтву.

ЛІБЕРАЛИ ОСТАНУТЬ ДАЛЬШЕ ПРИ ВЛАСТИ В КАНАДІ.

Кілька днів тривала в парляменті завзята боротьба над резолюцією про довіре і поправкою до неї про недовіре до теперішнього ліберального правительства; були ріжні здогади, сподівання і навіть запевнення (що консерватисти осягнуть цілковиту побіду), а вийшло зовсім що іншого. При голосованню над поправкою до резолюції, внесеної п. Міеном, що парлямент не має довіря до ліберального правительства, більшість послів заявилась проти неї, і цим запевнили дальше урядованне тої партії. Голосованне випало так: — Проти поправки п. Міена було 123, за поправкою 120 голосів. Проти поправки п. Міена голосували усі ліберали, робітничі і незалежні посли та 19 прогресистів. За поправкою до резолюції голосувало: 115 консервативних і 5 прогресивних послів.

ПОПИС МОЛОДОГО УКРАЇНСЬКОГО СКРИПАКА.

В салі Вурліцера, на 42-ій Вул. в Ню Йорку, відбувся в пятницю вечером попис учеників Нюйорської Музичної Колегії. Невеличка, але гарно пристроєна галя, була наповнена по береги родинами учеників та знатоками музики. В пописі взяло участь всего 17 учеників. Се були найкращі ученики й ученицї сеї школи. Кождий з них відограв один музичний твір.

Межи учениками, які виступали на пописі сеї колегії, був і один Українець. Є ним Іван Левчик, син Василя Левчика з Елизабету, Ню Джерзі. Молодий музик відограв на скрипці „Концерто З. Алегро Модерато", твір Зайца. Публика, серед котрої Українців було дуже мало, нагородила вправну гру молодого скрипака гучними оплесками.

Музик має всего 14 літ, та ходить учитися музики всего 4 роки.

ЗБРОЄННЯ ПІСЛЯ ВІЙНИ.

Тепер, сім літ після закінчення війни, 59 держав має під зброєю 6,055.144 люда, більше як в 1914. році, коли вибухла світова війна. Мусоліні сказав у сенаті: „Чи вірите, що велика війна була останньою війною? Ми мусимо бути узброєні, бо найблизша війна не оставить нам часу до приготовань". Японський уряд маринарки заповів будову 22 воєнних кораблів містоти 124 тисячі тон. Совєтський комісар військових справ заявив, що міжнародне положення не позволяє большевії зменшити числа армії понизше 552 тисячі. Англійський секретар міністерства війни Вортінгтон Евенс заявив, що м. р. при дослідах із трійливими газами вбито 1000 звірят.

СКІЛЬКИ Є ЗІР?

Майже всі астрономічні обсерваторії обчислювали зорі майже 30 літ; недавно закінчили цю роботу. Перегляд неба робили при помочі фотографії. Як повідомляє швайцарська природнича газета „Природа й техніка", начислено біля 52 міліони зір 1 до 17 кляси величини й около 1000 міліонів до 23 кляси.

Швайцарці осуджують російське совєтське правительство.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 6. лютого. — Нині відбулось тут велике зібранне швайцарських громадян в Реформаційній салі у справі домагань російського совєтського уряду до Швайцарії з приводу убиття большевицького посла Вячеслава Воровського у Швайцарії в 1923 році.

Бесідники осуджували не тільки домаганне сатисфакції, але й цілу російську совєтську владу і комуністичну пропаганду.

Посол Берну сказав між іншим:

„Ми хочемо показати, що такий старий нарід як Швайцарці ніколи не уступить перед погрозами. Якби Воровського були убили в Лондоні або в Ню Йорку, то большевики ніколи не мали-б були смілости зачинати проти Англії або Америки кампанії шантажу (блекмейл, вимушення)".

Головний бесідник зібрання Метр Обер, котрий тому два роки був оборонцем убийця Воровського, капітана Конраді, пригадав зібраному на вічу громадянству, що російське большевицьке правительство робило з швайцарським посольством в Петербурзі та із швайцарськими горожанами. Він пригадав, що большевики ограбили швайцарське посольство, а кілька тисяч швайцарських горожан вимордували, обрабували, або прогнали, забравши все, що вони мали, але тоді російський большевицький уряд ізза того не висловив жадного спочування або жалю. Він, казав бесідник, і не думав про сатисфакції і відшкодованне для Швайцарців, так як два роки вже думає з приводу убиття большевика Воровського. Бесідник закінчив словами, що якби і другі нації були проявили стільки відваги у відношенню до большевиків як Швайцарія, то большевицька отрута не розпливалась би по усьому світі.

Інші бесідники заявили, що заповіджена участь большевиків в міжнародній розоружній конференції се „блоф" (обман), бо большевики, як казали, видають річно на армію 600,000,000 золотих рублів лиш тому, щоб удержатись при власти, а інакше, казали, присуджений їм близкий конець.

Зібранне приняло резолюцію, в якій звернулось до влади Швайцарії, щоб не нарушувала достоїнства народу в переговорах з большевиками.

ШВАЙЦАРІЯ НЕ ПРИЙМАЄ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ДОМАГАНЬ.

ЖЕНЕВА, 6. лютого. — Швайцарське правительство відкинуло домаганне сатисфакції, якого хоче російський совєтський уряд. Одначе переговори в сій справі далі ведуться за посередництвом Франції.

УБИТТЄ СОВЄТСЬКОГО КУРЄРА.

РИГА, столиця Латвії, 5. лютого. — На території Латвії убито в зелізничому поїзді російського совєтського курєра (послания).

До переділу, в якому він їхав, впало двох людий, які убили курєра і хотіли забрати його пакунки. Але зелізнича служба піднесла алярм і зачалась перестрілка револьверами, в якій оба змовники згинули.

ФРАНЦІЯ ПРОТИ ЧУЖИНЦІВ.

ПАРИЖ, 7. лютого. — У Франції тепер повстав новий шовінізм, який проявляється у настрою проти всіх чужинців. Тепер тут найпопулярнійший клич: Геть з чужинцями! Сей шовінізм звертається особливо проти Англійців та Американців, яких Французи вважають виновниками фінансової скрути Франції.

ПО ДОЛЯРОВИ.

МОСКВА, 5. лютого. — Російське совєтське правительство призначило міліон золотих рублів ($500,000) на ратованне 500,000 дітий-скитальців, котрі скитаються по більших містах Московщини й України і живуть як опришки з крадежі й рабунку.

СОН ОВОЧІВ.

ЛОНДОН, 4. лютого. — Професор ботаніки (ростинознавства) в университеті в Ліверпулі Джан МекЛін Тампсон каже, що по трох роках дослідів винайшов способи, як можна штучно „положити овочі спати".

Він каже, що коли овочі сплять, вони цілком не підпадають нищенню і їх можна свіжими перевезти на далеку віддаль.

ІМІГРАЦІЯ ЯПОНЦІВ ДО ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ.

ТОКІО, столиця Японії, 4. лютого. — Японський міністер закордонних справ барон Шідегара заявив сьогодня в парляменті, що з уваги на заборону еміграції з Японії до Злучених Держав Японці повинні тепер еміґрувати до Полудневої Америки, та що японське правительство буде старатись пособляти іміграційному рухови.

ХОТЯТЬ НОВОГО ТАНЦЮ.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельгії, 3. лютого. — Тут відбудеться сього місяця европейський танковий зізд, який визначить нагороду в сумі 10,000 франків за новий танок, який основувався би на кроках вальця.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Загряниці:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОГИБІЦІЯ ЧИ ТВЕРЕЗІСТЬ?

В цілій американській пресі наробила великого шуму заява так званого Церковного Товариства Тверезости, зорганізованого при протестантській епископальній церкві Америки. Се товариство свого часу розіслало було межи своїх членів квестіонар, себто ряд запитів, у справі прогибіції. Квестіонар випитувався членів, які висліди, на їх погляд і досвід, дає прогибіція, та чи вона на загал є корисна та чи повинна удержатися.

Питання се важні, бо вони вже від кількох літ становлять осередок дуже живої громадянської дебати. Правда, справа алькоголізму й тверезости не нова, і вона займала людські уми від давна. Але доперва від заведення закона Волстеда вона стала пекучим питанием. До сього закона і в Америці і поза Америкою велася агітація й пропаганда за тверезостю. Прихильники тверезости переконували спокійно людей, вживаючих алькоголічних напитків, що алькоголь шкідливий. Агітація робила поступи, але дуже повільні. Деякі прихильники тверезости впали на думку завести тверезість законом. На місце переконування поставлено силу й приказ; американський народ мав перестати пити не тому, що пити шкідливо для здоровля тіла й ума, але тому, що пити не дозволяє закон. Прихильники прогибіції думали, що як вони наложуть кари на вироблювання, продажу й вживання алькоголічних напитків, то се скріпить розумову агітацію й пропаганду тверезости. Як у других случаях, так і в сьому, за нарушенне певного морального припису наложено кари, грошеві й вязничні, щоби приватна людина бачила, що виступати проти морального припису противиться власному інтересови.

Отсі факти про повільний поступ морального переконування та про бажання приспішити висліди переконування при помочи державного насильства треба піднести тому, бо прогибіційний закон може стати дуже корисним показчиком для других подібних моралізаторських заходів, у яких люди хочуть осягнути висшу моральність дорогою державного закона, себто при помочи тюрми й поліційної палки. Якийже вислід дало державне насильство на поли тверезости? Чи пособило воно поширенню тверезости в Америці? Чи число тверезих людей зросло, а піяків зменчилося?

Церковне Товариство Тверезости при епископальній церкві Америки заявляє публично на основі відповідий, одержаних на свої квестіонарі, що прогибіція свого завдання не виконала. Вона тверезости в Америці не завела, числа піяків не зменчила, числа тверезих не побільшила. Якраз противно, прогибіція побільшила число піяків та зменчила число постійно тверезих людий. За пару літ свого існовання вона знищила зовсім всі овочі довголітної праці ріжних організацій тверезости. Так як перед прогибіцією Америку можна було вважати в своїй більшости краєм тверезости, так по кількох літах існування прогибіції Америку треба вважати краєм піяньства. Пють нині богачі, бо мати повну пивницю вважається признакою богатства. Пють незаможні, щоби не дати „збітуватися" богачам. Не стало салунів, то люди пють дома. Не стало фабрик напитків, люди стали робити алькоголічні напитки по домах. Пють там старі, які сі напитки роблять, але й пють жінки й діти, які за салунів сих напитків не пили. Не цілий народ. Уряд нібито виконує прогибіцію, відкриває злочинців, які безправно виробляють алькоголічні напитки, але в торговлі алькоголічними напитками є нагода до таких зисків, що торговці можуть давати великі хабарі на перекупство прогибіційних урядників. Ціла прогибіційна служба через те підкопана перекупствами, прожерта корупцією. Ось і маємо вислід уживання державних законів для заведення висшої моральности. Місто сього, щоби закон пособив спокійному переконуванню людий та приспішив бажану реформу, він не лишень підорвав реформу, але й підорвав закон узагалі, бо з погорди до прогибіційного закона родиться погорда до всіх законів узагалі.

Се все факти, відомі всім, які ходять по світу з отвореними очима. Бачили сі небажані наслідки прогибіції й самі її прихильники. Лишень що вони досі кричали: „Давайте нам ще більше поліції! Ще більше прогибіційних урядників! Ще більше тюрм! Ще острійших судів!" Давали, але се теж не помагало. Аж тепер по раз перший в історії американської прогибіції виступає організація тверезости, зорганізована при церкві, заінтересований в тверезости, організація, яка зачисляє 20,000 членів, межи ними богато проповідників і епископів, — і ся організація відважно каже всему американському народови, що пора вже сказати собі ясно правду в очи, що прогибіція попсувала всю роботу за тверезостю, та що вже пора завернути роботу від державного приказування назад до розумового переконування. Не перша се організація, яка до сього додумалася, але перша се організація, яка мала відвагу сказати, що полісмени тверезости не заведуть, як горожани самі не захочуть бути тверезими людьми.

КОМУ ВІРИТИ

В Принстон, Н. Дж., живе собі професор университету Кеммерер. Людина звичайна. Така, яких тисячі. Професор економії тай тільки. Ніхто не був би навіть знав, що така людина живе на світі, колиб щасливий припадок не завів його до Польщі, про яку він саме заговорив.

В цілім світі загально відоме, що найгірша господарка то польська. Навіть в науці називали розтрату і неекономічну господарку коротко „польською господаркою". Та від часу, коли повстала польська держава, кружляють ще більш жахливі вісти що до того, що діється в Польщі під оглядом економічним, бо всі, що оглянули новітню Польщу, добачили там тільки хаос та руїну. Тому не диво, що тяжко дістати Польщі пожичку, коли знавці заявили, що заграничний капітал міг би бути безпечний тільки тоді, колиб поставити Польщу під чужу контролю, таку як Ліга Націй.

Таке є загальне переконанне про Польщу. Аж тут мов грім з ясного неба впали инші інформації. До Польщі приїхав з Америки професор Кеммерер та зївши кілька добрих обідів, відплатився за „старопольску госцінносць" тим, що оголосив свої враження про Польщу, які польська агенція постаралася розтрубити по цілім світі. Проф. Кеммерер не сказав вправді нічого особливого, а тільки підніс, що в Польщі не є так зле, як він думав, що Польща край богатий і легко могла би вийти з економічної кризи, якби хотіла щадити і працювати. Біда тільки в тім, що Поляки самі не мають довіря до своєї держави і до свого спріту. А прецінь нема причини до зневіри, бо в Польщі відносини не суть гірші як в других европейських державах.

Враження проф. Кеммерера розійшлися по цілім світі і мали вторувати дорогу свіжому припливови заграничних капіталів. Та мимо цего тих капіталів Польща не дістала і ледви чи дістане. Бо світові банкири глядять на Польщу не так очима таких туристів як Кеммерер, а її власними. А польські очі говорять інакше. А саме:

Польський міністер праці подає, що безробіття зростає в Польщі в застрашаючий спосіб. Кождого тижня прибуває 10,000 безробітних. Урядова статистика, яка не є зовсім точною, виказує 297,000 безробітних. В вуглиних копальнях не працюють більше як три дні на тиждень, а у всіх инших промислах переводять раз-у-раз редукцію що до днів праці та робітників.

Уряд бореться з великим дефіцитом, а на самі запомоги безробітним мусить видавати кождого місяця около 6 міліонів золотих. Промисл і торговля упадають, а дорІжня зростає з дня на день.

Все те завважив рівнож і американський економіст проф. Кеммерер, але він добачив в тім всім тільки одно головне лихо, а саме брак доброго фінансового пляну, до якого ціле населення могло би мати довіря. Якби Кеммерер орентувався в дійсних відносинах, то він був би підніс, що Польща в своїм складі не есть здібна на ніякий уздоровлюючий плян, бо теперішні керманичі польської політики такого пляну видумати не годні. Хибаби завернули з дотеперішніх своїх шляхів, а до цего вони не оказують найменшої охоти. Нема що говорити про уздоровлення Польщі, коли вона чим далі тим більш попадає в недугу. Зі всіх сторін відзиваються в Польщі голоси розпуки, а одним з найбільш маркантних являється голос президента Академії Наук в Кракові, проф. Розвадовського, що помістив в краківськім „Часі" знаменитий статтю під заголовком: „З глибини душі". В нїй звертається він до всіх відповідальних осіб і установ в Польщі, заявляючи, що на них спаде вина за те, що історія видасть приcуд, що польський нарід не заслужив на відзискану незалежність і державу. А далі пише дословно таке: „Оповідається загально, всюди, не скриваючи страшні речі про особисту вахляність, що жирує як свиня в корыті, про марнування публичного гроша, перекупства, нездарність партій... говориться з призвищами і подробицями, може дещо, як звичайно, перебільшується, але вкінці ті вістки розносять і пускають в світ самі посли, сенатори і панове міністри. Що зрештою є сумною, то бачимо на наслідках. Отже чому нема кари, суду, явности. Чому слідство не дає висліду. Чи тому, що всі є спільниками. Де є державна прокураторія. Чи в соймі і сенаті, чи серед відповідальних урядовців нема людей чистих, чесних, що люблять нарід і мають троха відваги". Проф. Розвадовскі взиває сойм і сенат, щоби зробив з собою гаракірі, щоби очистився, бо прийшов „найвищий час, бо обридливість вже сягає до горла. Инакше остане нам тільки ганьба, а з ганьбою упадок".

Коби так американський професор Кеммерер розумів польську мову і вчитувався в слова правди найвизначніших польських мужів, а не слухав тоастів та того, що йому подавали міністри в Варшаві, то був би виїхав з Польщі з иншим почуттям. Бувби побачив то, що є в дійсности, а саме катастрофу, гниль і багно. І на ті три річи бувби звернув увагу Польщі, а тоді бувби зробив польському народови дійсну прислугу. А так Польща використовує його стейтмент тільки на те, щоби баламутити світ, що в Польщі не так зле, як другі думають.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Із Союза Українок.

Дня 30. січня с. р. відбулося заходом Союза Українок в Америці представленне і баль в Нюарку, Н. Дж.

Представленне „Вдовина дочка" випало надспідівано добре, дарма, що сцена зовсім не надавалась, бо замала і без ніяких сценічних приборів. Публика нагородила артистів многими оплесками і була одушевлена.

Союз Українок почувається до милого обовязку зложити щиру подяку всім артистам, які брали участь у грі і не пощадили труда, щоби усе вийшло як найкрасше.

Саля була так повна, що не було місця всім учасникам посадити. По представленню відбувся баль при музиці церковної орхестри в Нюарку (при українській католицькій церкві).

Успіх балю мусимо завдячити трудам жінок, членкиць товариства ім. Ольги Бесарабової, які рівночасно є членкиями Союза Українок в Америці. Вони постарались о теплу закуску, якої продаж принесла союзови Українок гарний дохід.

Складаємо отсим сердечну подяку членкиям сього товариства, які так щиро працюють для добра українського загалу в Америці і старому краю. Дня 21-ого лютого с. р. вони уряджують віче в Нюарку в роковини смерти Ольги Бесарабової, якої імя носить се товариство.

Всі українські жіночі товариства в Америці повинні брати собі за взір се товариство, яке так гарно розвивається і успішно веде працю на народній ниві.

Видїл Союза Українок в Америці.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Привіт Українському Хорови в Филаделфії.

Сердечно і щиро вітаємо цілим хоровим гуртом новозаклавшийся филаделфійський хор ім. А. Кошиця. Бажаємо як найліпшого поступу в праці і успіху в майбутних концертах та виступах.

Віримо, що любов до рідної пісні додасть членам хору і його диригентови сил і бажання до проводження цієї, корисної для нашої Батьківщини роботи.

Хай красується і пишається рідна пісня!

Рочестерський Укр. Гром. Хор:

Яцула, предсідатель;
Кучмій, секретар;
Сорочинський, диригент;

Рочестер, Н. Й., 1. лютого 1926.

УЧИТЕЛІ ОПІКУНИ.

В деяких американських містах заведено по публичних школах осібний рід учителів, яких задачею є помагати тим дітям, які з тої або другої причини не роблять вдоволяючих поступів в школі, чи своїм поведениям спричиняють клопіт так учителям в школі, як і батькам дома. Щоби такій дитині помогти, треба знати душу дитини, як і обставини, які впливають на її вдачу, характер і поведення. Тому головною задачею того рода учителів є пізнати не лише дитину в школі, але й її життя поза школою, головно в родині, і її домашне окруження. Щоби пізнати позашкільне життя дитини, такий учитель мусить відвідувати її дома, і на місци пізнати обставини її життя. Часто співпраця такого учителя з батьками і школою усуває богато неперон в науці і розвитку дитини.

Бувають нераз випадки, що дитина цілком нормальна а навіть з більш чим пересічною інтелігенцією занедбується в школі. Часто причиною є якесь фізичне недомагання, чи погані обставини позашкільного життя. На невідповідне поведення дитини впливає таксамо богато причин, як: життя дома, товариство і окруження, темперамент, позашкільна праця і т. п. Всі ці причини мусить такий учитель пізнати і дослідити та відповідно кожній зарадити. Богато дітей попадає в дитячі суди за ріжні проступки лише тому, що вчасно не пізнано причини злих нахилів в дитини та й в час відповідно їм не заряджено.

Першим місцем, де такий учитель чи учителька (майже виключно учительки займають такі становища) може пізнати дитину і її навички та й в части причини тих або других навичок, є школа. Така учителька приглядається уважно до поведення дитини в клясі і поза клясою, спостерігає, як дитина поводиться в гурті, в забаві і т. п. З розмови з дитиною може пізнати, що дитині подобається, що вона любить, що її радує а що смутить, як вона жиє дома і поза домом, що робить, як бавиться, як відноситься до батьків, до сусідів і до своїх товаришів забави.

Свої досліди учителька продовжає в домі дитини. Там вона має можливість провірити, чи все те, що говорила дитина є правдою, які обставини в самій родині впливають на поведення і недомагання дитини. Буває, що така учителька може в дечому помогти родині. Вона має звязки з ріжними громадськими установами і при їх допомозі може знайти заняття так для батьків як і для дитини, коли дитина вже доросла до того, що може щось робити та потребує такої роботи, яка дала б їй змогу заробляти дещо і ходити в школу. Вона може підсилити до малої дитини доглядачку на той час, коли матір працює. Також постарається, щоби дитину приймали в місцях для забав, деб заінтересували дитину книжкою, забавою-розривкою. Взагалі в богатьох випадках така учителька може виратувати дитину від тих всіх наслідків, які є получені з занедбуванням дитини дома і злим поведенням в школі.

Того рода учителі були впервые призначені тому 20 літ в містах Ню Йорку, Бостоні і Гартфорді. Сьогодня 34 американських міст має в своїх публичних школах того рода учителів.

ПОДЯКА.

Отсим складаю щиру подяку У. Н. Союзови за допомогу в сумі $75.00. Ся поміч стала мені у великій пригоді у моїй тяжкій недузі.

Також дякую братству св. Георгія, від. У. Н. Союза, що мене радо підперли у великій потребі.

При сій нагоді апелюю до всіх Українців та Українок, щоби вступали до У. Н. Союза і мали запевнену допомогу втяжкі хвилі, які стрічають людий на дорозі життя.

Іван Яціміpський,
Филаделфія, Па.

МАНІТОБА МАЄ БІЛЬШЕ МУЩИН НІЖ ЖЕНЩИН.

Найновіща статистика, переведена комісією індустріяльного розвою, виказує, що в Манітобі є 31 тисяч більше мущин, як женщин. Усіх мущин є 320,567, а женщин 289,551.

В Саскачевані також є мущин більше, як женщин. Перших є 413,265, послідних 343,-457. В Алберті є 59,692 більше мущин, як женщин.

Що до віку то в Манітобі є: 194 осіб, що мають від 90 до 100 літ, 1,916 осіб, що мають 80 до 90 літ, а 13,063 осіб у віці 60 до 65 літ. 120,459 осіб є нище 50 літ, 97,906 осіб між 10 а 20 літ, а 96,579 осіб між 30 а 40 літ життя.

Повідомленнє!

Згідно з параґр. 56. статутів У. Н. Союза, сим повідомляю всіх Вп. Головних Урядників У. Н. Союза, що:

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ
ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

розпічнеться

в середу, дня 17. лютого с. р.

О ГОДИНІ 9-ТІЙ РАНО
В ДОМІ У. Н. СОЮЗА
під ч. 83 Гренд Стр., Джерзи Ситі, Н. Дж.

І. КАШТАНЮК, гол. рек. секретар.

ВІД ЕКЗЕКУТИВИ У. Н. СОЮЗА

Сим повідомляється всіх Вп. Головних Урядників, що

ПОРЯДОК НАРАД

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ
ГОЛ. УРЯДУ У. Н. СОЮЗА

яке розпічнеться

В СЕРЕДУ, 17. ЛЮТОГО С. Р.

о год. 9-тій рано у власнім домі під ч. 83 Гренд Ст., Джерзи Ситі, Н. Дж., відбудеться як слідує:

ПРОГРАМА:

Отворенне Засідання Головним Предсідателем.
Звіт Головного Предсідателя.
Звіт Голов. Містопредсідателя.
Звіт Гол. Містопредсідательки
Звіт Гол. Рекорд. Секретаря.
Звіт Гол. Фінанс. Секретаря.
Звіт Головного Касієра.
Звіт Менаджера Свободи.
Звіт Контрольної Комісії.
Звіт Редакційної Комісії.
Дискусії над звітами.
Внесення і ухвали.

Т. Грицей, гол. предс.
І. Каштанюк, гол. рек. секр.

Др. Ст. Дмоховський.

ШКІЛЬНЕ СВЯТО В РІДНІЙ ШКОЛІ.

(Фантазія).

Воно так буде, напевно так буде — колись — в нашій Рідній Школі!

Львів, дня 1. липня 1950 р.

Великий Театр ім. Франка о другій з полудня вже битком набитий публикою.

Партер, ложі, льожі, все заповнене до останнього місця.

Мерехтить і хвилює море людей, святочних, ярких одягів жінок, блискучих військових парадних мундурів всуміш з народніми строями селян. А поміж цю радісно схвильовану товпу хтось наче розсипав тисячі квіток; це тисячка дітей, — діти львівських шкіл.

Шум, гамір якийсь величний, врочистий, а діточі голоси надають йому якусь особлившу закраску. Їх найбільше чути, вони тут нині почуваються першими та й не диво: цеж їхнє Шкільне Свято Рідної Школи.

В перших рядах фотелів загальну увагу звертають на себе інваліди української воєн, Січові Стрільці, Усусуси і т. д.

Чудова саля удекорована на причуд оригінально національними прапорами.

З обох сторін партеру сходи на сцену; одні для учнів, що входити-муть по відбір нагороди, другі для тих, що сходять.

На сцені ряд червоних фотелів, на середущім лавровий вінець. З боку стіл, гора нагород, повязана синьо-жовтими лентами. Орхестра на звичайному місці, а при ній хор зі сотки хлопців.

Учительки і учителі видають ще останні розпорядки, уставляють дітей клясами, гуртують школи, мами ще своїм пестійкам справляють в останне якісь кокарди то що.

Усе вже готове — очікують ще прибуття Його Світлости Пана Гетьмана.

Він приїхав до Львова відкрити першу всеукраїнську рільничу виставу та обіцяв явитись на Шкільнім Святі.

Зворушення зростає з кождою хвилиною... Врешті чути громіт авт, з вулиці доноситься громове „Слава" — і нараз завмерла ціла саля в очікуванню...

Всі стоять, звернувши очі в сторону державної льожі, значеної золотим гербом держави.

Пронизливий тон срібних фанфар — в льожі стає висока стать Гетьмана і привітно всміхаючись здоровить публику. Здається на хвилю, що захиталась могутня будівля від цего „Слава Гетьманови", яким тисячні учасники привитали Дорогого Гостя.

Орхестра грає національний гимн, опісля Гетьман дає знак і Свято Шкільне починаєсь...

З орхестри лине пісня хлопячого хору. Лине якась така солодка, така чудова. З тих молоденьких грудей, неначе сотка соловейків злетілась разом, чарівна пісня як в церкві, чи в раю.

На сцену виходять завідателі шкіл і займають місця. Найстарший з них буде відчитувати прізвища нагороджених дітей.

Ще хвиля проволоки, ждуть на дванайцять дітей, які мають подавати свідоцтва премійованим.

Часописи заповіли раніш, що цих дітей вибрано з усіх земель Соборної України.

Публика знаючи про це, нетерпеливо вижидає їхньої появи.

Аж ось з боку сцени вибігли і станули на самім переді сцени, усі дванайцять; шість дівчаток і шість хлопчиків — усі дванайцять з усміхом радощів і гордости...

Хтось з льожі крикнув: „Ось ціла Україна!" Загреміла буря оплесків, усі зірвались одушевлені з місць. І Пан Гетьман встав, ціла Його пишна, блескуча дружина зближилася до парапету льожі. Люде були так зворушені, що в цій радісній хвилі в богатьох місцях почувся голосний плач.

І справді цих дванайцять дітей, в прегарних національних одягах, шипучих веселою радістю, то діти цілої нашої Батьківщини — Київ, Полтава, Харків, Кубань, чудова Гуцульщина, Лемківщина, Дон, Крим, Закарпатська Україна, Буковина.. І почали їти один за одним перед найстаршим учителем, а він цілуючи кожде, називав землю, з якої родом.

А за кождим названием буря оплесків. Опісля діти взяли в руки свідоцтва, а пан учитель почав відчитувати імена шкіл, кляс і прізвища нагороджених дітей. Ледви перші викликані діти почали вступати на сцену з орхестри відізвалася тиха музика скрипок.

І через весь час роздавання нагород плила їх пісня така солодка, така мила, одностайна, якби лагідний шум богатьох гармонійних голосів; вона подібна була до цего акорду голосів матерей, учителів і дітей, які всі тішились одною радістю.

Ішла одна школа за одною, десятки дітей — великі, малі, аж до найменчих, які ледви вдрапувались на сцену. Їх несміливе, комічне поведення викликувало живу веселість і оплески.

На поважнім, суворім лиці Пана Гетьмана явилась весела усмішка. Врешті викликано прізвище Всеволода Р... Всі звернулись цікаво в його сторону, на хвилину гамір затих. Це знана добре у Львові дитина, це внук цього галицького Стрільця, що перший увійшов до Київа в 1917 році. Це один з найбільш талановитих учнів, а його хист малярський викликує подив навіть старих мистців. Публика привитала його оплесками і зичливими окликами. Бідний хлопчик станув безрадний на сцені, онесмілений. Аж пан учитель підійшов до нього і вручив лавровий вінок як „найкращому з найкращих учнів".

Врешті останні діти відібрали нагороди. Хор хлопців відспівав знов чудову пісню, а пан учитель, звернувшись до всіх дітей, промовив ще кілька слів:

„Заки кинете ці мури, поклоніться з любовю і честю тим, які працюють над вами; які всі сили духа й тіла віддають вам; поклоніться тим, що жиють і умирають для вас!"

І показав рукою на учительський збір... Залунали сердешні оклики, кожна дитина кликала прізвище дорогого їй учителя, батьки собі знов видавали оклики подяки.

Гамір, шум незвичайний...

Нараз тишина.

Пан гетьман піднісся, щоб залишити салю. Орхестра грає національний гимн, знов гураган оплесків, невмовкаюче: Слава, Слава Гетьманови!

Приязно привітаючи публику, Пан Гетьман виходить з льожі. Перше Шкільне Свято скінчилось.

І так воно буде, напевно буде колись — в нашій Рідній Школі!

Пізна вже година. Скінчив я писати і чомусь обтирав очі. Може сльози? Може..

В другій кімнаті сплять мої малі діти. Чую їх рівний віддих —спите спокійно мої сердешні.

Ох діти, мої діти, коби я вас на такім святі побачив. Ви добре учитесь...

Для вас, тисячів таких як ви, українських діточок, я молю такою школи! Рідної Школи!

Пізно вже, складаю рукопис — а ще під ним лежить пинішний часопис.

Встаючи від стола, кидаю ще оком... читаю: Рідна Школа над пропастю, не має чим заплатити навіть своїх учителів...

Що це, чи я не помиляюсь — може я перетомлений?...

Ні, читаю далі: грозить ліквідація багатьох шкіл...

Як? ах ні, ні, таж це не можливе, що сталось?

Як? сім міліонів Українців дасть пропасти своїй Рідній Школі!?

Хто сміє мойому народови кинути таку образу в лице?!

І якийсь страшно болючий крик жаху і розпуки рвесь із мого серця:

На Бога, хто в грудях серце має, допоможи Рідній Школі!!!

ЕКОНОМІЧНІ ВИГЛЯДИ НА 1926 РІК.

В своїх „Торговельних Звітах" американський Федеральний Департамент Торговлі подає таку картину „економічних виглядів на 1926 рік".

Щоби предбачити як слід всі можливости господарського життя, треба брати під увагу економічне положення в нутрі самої країни, як рівнож, господарську ситуацію в других краях світа. Лише після ґрунтовного обслідування всіх сприятливих і несприятливих умов господарського розвитку можна прийти до якогось певного заключення.

З погляду економічної продукції 1925-ий рік був для Злучених Держав „добрим роком". В тому році випродуковано і спожито в Америці більше товарів чим коли небудь перед тим. На сприятливі умови високої продукції в Злучених Державах зложилося: загальне образовання і поступ в науці, вишколення робітників і зменшення невжитків при самій продукції. Це є постійні чинники впливаючі на індустріяльну продуктивність, та окрім того добру надію на найблизший час дають слідуючі моменти: невеликі запаси готового товару, достаток потрібного оборотного капіталу та врешті добре налагоджений розподіл продукту. Ціни в останнім році були на загал вижчі як в попереднім, та це головно через піднесення цін на фармерські вироби.

Та в цих на загал додатних чинниках є черти, які вимагають близшої уваги, як: що добробут має продовжатися і на 1926 рік. І так, продовжування великої ґрунтової і біржевої спекуляції може спричинити підвисшення ціни других матеріялів і товарів. Далі, що раз більш поширений звичай купування на рати і деякі заграничні монополі, які нормують ціни на деякі потрібні сирівці; все ще не цілком усталені господарські відносини в деяких чужих краях; застій в деяких галузях рільництва; неспокійні відносини в вугільній індустрії і непевність відносин між робітниками а підприємцями в деяких важних галузях індустрії; все це може відбитися некорисно на промисловій продукції найблизшої будучности.

Ситуація в американському хліборобстві хоч значно поправилася ва послідні два роки, однак ще й досі не зовсім вияснена і певна. Фармерів давлять великі довги. Ринок на фармерські продукти не усталений. Фармери в західних стейтах не можуть успішно конкурувати з заграницею ізза високих коштів транспорту збіжа залізницями до портів.

Великий рух в будівельній промисловости, який продовжується на протязі послідних трох років, заповідається і далі на 1926 рік. Будівельні матеріяли, як залізо сталь, будівельне дерево і цемент мимо великого запотребовання не дорожіють. Виробництво тих матеріялів йде повним ходом. Заповіджені федеральні, стейтові і міські публичні будови, як рівнож розбудова бічних електричних і парових залізничих ліній, вказують на будуче запотребовання будівельних матеріялів, та на активність в будівельному промислі в 1926 році. Так само великий недостаток помешкань, який був особливо сильним зараз після війни, дається відчувати і тепер. І в тому напрямку сподівана будівельна активність.

З других галузей індустрії, слідний розвиток слідно в вовняній і бавовняній промисловости, головно на полудни. Автомобільна і звязані з нею індустрії мають надзвичайний збут.

Транспортові засоби працюють в повній силі. Вироблюються пляни розбудовання водних доріг і електрифікації країни. Застосовання електричної сили в виробництві показується богато дешевшим і вигіднійшим.

Заграничні торговля Злуч. Держав в 1925 р. виказувала великий оборот. Так експорт як і імпорт значно зросли в порівнанню з 1924 роком. Експорт зріс головно завдяки більшому вивозові рільничих продуктів і рільничої машинерії а імпорт через ввіз сирівців і південних харчових продуктів. Загальна сума вивезених доварів виносила в 1925 році $4,900,000,000, майже 7 відсотків більше чим в 1924 році, а ввезених 4,200,000,000, майже 17 відсотків більше чим в 1924. Головною причиною корисного американського торговельного білянсу є інвестовання американських капіталів в чучих краях. Льокуючи свій капітал за границею, Американці дають можливість заграниці купувати американські вироби, або просто посилають свої вироби місто посилати гроші в формі позик. Треба завважити, що мимо високих цін на товари, торговельний оборот не то що не зменшився, а значно зріс.

Значні депозити по банках а через те подостаток гроша спричинили, що в минулому році випустили богато вартісних паперів так домашних як і заграничних, а через це пішла сильна спекулація на біржі. Так само видно велику спекуляцію на перепродажі ґрунтів. І одно і друге може легко перекинутись на другі поля господарського життя країни і тим самим спричинити підірвання її економічної рівноваги.

Американські вигляди на заграничні ринки тепер ліпші, як були за послідних 12 літ. Майже у всіх державах світа слідно поступаюче господарське зрівноваження. Угода в Локарно дає надії на спокійний господарський розвиток, а майбутна розоружна конференція ще сильнійше скріпить миролюбні настрої і тим самим причиниться до інтензивнійшої мирної господарки.

З поодиноких країн лише в Німеччині і Англії питання безробіття не є в повні розвязанє. В Росії відворот від спроб комунізму і наглий поворот до капіталізму. В Китаю мимо заверух, торговля і промисл працюють досить правильно. На загал скількість міжнародного торговельного обороту сягає 90 відсотків довоєнного.

АМЕРИКАНСЬКЕ „ПОДРУЖЕ ПО ЗВИЧАЙНОМУ ПРАВУ".

Як відомо, для правильного подружа закон вимагає, щоби новоженці одержали дозвіл („лайсенс") з міського чи стейтового контрольного бюра і щоб потім судовий урядовець або пастор чи священик дали шлюб, значить виконали спеціяльну вінчальну церемонію.

Одначе в деяких стейтах закон признає важним подружжа без окремого дозволу і без формального шлюбу — так зване „подружжа по звичаєвому праву". Це значить, що мущина і женщина в присутности свідка заявляють, що вони хочуть побратися, і потім справді живуть разом, виступають перед приятелями як подружжа, говорять одно про одного як про чоловіка й жінку і т. п. І коли вони у такім відношенню проживуть деякий час, то суд приймає, що вони подружені так само, якби перейшли всі судові чи церковні формальности.

Одначе, щоби таке подружжа вважалося по закону важним, обі сторони мусять бути вже в такім віці, коли закон дозволяє женитися чи йти заміж. Далі, мусять бути обоє здорові на умі і в такім відношенню, що їм вільно женитися; наприклад в деяких стейтах закон не дозволяє женитися близьким родичам і вони не можуть бути подружені ні формально ні „по звичаєвому праву".

Далі, для такого подружжа вимагається, щоб обі сторони виразили свою згоду увійти в подружжа, бути чоловіком і жінкою. Все одно, якими словами вони це зроблять, але така згода, умова, мусить бути, хоч і без ніяких формальностей і церемоній.

Врешті, після такої згоди мусять разом жити як чоловік і жінка. Само порозуміння, що хочуть побратися або що колись поберуться, не вистарчає. Мусять справді жити як подружені.

Не всі стейти признають таке неформальне подружжа „по звичаєвому праву". Одначе признає його більшість стейтів: Алабама, Колорадо, Делевар, Флорида, Джорджія, Айдаго, Індіяна, Айова, Кенсас, Мериленд, Мишиген, Місісіпі, Монтана, Небраска, Невада, Ню Гемпшайр, Ню Джерси, Ню Йорк, Огайо, Оклагома, Пенсилвенії, Род Айленд, Саут Каролайна, Саут Дакота, Тексас, також Дистрикт Колюмбії, Аляска і в деякій мірі стейт Тенесі.

В слідуючих стейтах „подружжа по звичаєвому праву" законнного значіння не має: Арізона, Арканзас, Каліфорнія, Конектикат, Масачусетс, Ілінойс, Кентокі, Луізіяна, Мейн, Мизурі, Ню Мексико, Норт Каролайна, Норт Дакота, Ореґон, Юта, Вермонт, Вирджінія, Вашинґтон, Вест Вирджінія, Висконсин і Вайомінґ.

Там, де закон його признає, воно має такі самі наслідки і значіння, якби формальне подружжа.. Діти з такого подружжа є по закону „законними"; шлюбними дітьми. Чоловік і жінка набувають права до маєтку другої сторони так само, як і в формальнім подружжу. Так само спадщина переходить в звичайнім законнім порядку. Взагалі в суді таке звичаєве подружжа має ті самі права, що й формальне.

Одначе коли ходить о маєткові права, то порадніише побратися фармально, щоби — особливо після смерти чоловіка чи жінки — були всі докази і не могло бути сумніву, що вони були подружені і кому належиться спадщина.

СПОЖИВЧІ КООПЕРАТИВИ В СТЕЙТІ ІЛИНОЙС.

Кооперативний рух в стейті Ілинойс почався ще в 1872 році, одначе до 1910-го року він розвивався слабо й нерівно і щойно від того року захопив ширші круги, головно майнерів, фармерів та залізничих робітників. Та мимо великого ентузіязму і розмаху, який почався в кооперативному русі з 1910 роком, і витримав яких десять літ, далі вже слідно в ньому повільний занепад. Велике безробіття 1920 року і брак кредиту спричинили це, що богато кооперативних споживчих склепів побанкротувало так, що до 1925 року заледви одна третина осталася при життю. Найбільший занепад споживчої кооперації слідно між фармерським населенням, бо з 80-ти споживчих кооперативних крамниць остало заледви 26, трохи ліпше вони утрималися між робітниками і майнерами.

Головними причинами упадку були недостаточна контроля і нагляд, за малий оборотовий капітал, невистарчаючі резерви, завеликий кредит, який кооперативи давали покупцям, невміло ведене книговодство та врешті особисті ворожнечі між провідниками руху.

З другої сторони треба піднести, що кооперативний рух руководився громадськими інтересами і мав на увазі громадську услугу. Лише тим можна пояснити посвяту місцевих секретарів, неплатних директорів, перепрацьовування зарядчиків та працю організаторів. Таксамо й більшість членства не дивилася за дивідендами від вложених уділів, маючи на увазі головно нові форми громадського життя, які мала принести з собою кооперація. Часті збори і наради членства велися в більшости випадків в тому дусі.

В 1923 році остало всего 87 кооперативних товариств, з того 38 майнерських, 26 фармерських, 9 залізнодорожників і 14 других груп населення. Тих 87 кооператив пережило ту велику крізу, яка знищила більше чим дві третих всіх кооператив стейту, і сьогодня вони стоять на новій дорозі до розвою. Деякі з них стоять далеко краще, як приватні крамниці. Членство в них усталилося, фінансова сторона налагоджена гарно, персонал і заряд виробились та покупці привикли купувати в кооперативах.

Висшість цих кооператив над приватними крамницями можна заясувати ось як:

Торговля ведеться з дуже малим а то й жадним зарібком; члени мають полекші в часі безробіття; не допускається шахрайства; зменшення видатків на агентів; зменшення втрат на попсуттю артикулів; в маленьких місточках ограничення діяльности споживчих монополій; краще знання потреб населенця; заняття і відповідна платня своїм робітникам; практичне образовання робітників до демократичного заряду індустрією та врешті зиск на часі і на коштах для покупців, коли їм не треба бігати за крамом по різних крамницях.

З другої сторони слабими сторонами тих кооперативних товариств є мала ініціятива при виборі нових родів товару; неможність зібрати потрібний капітал для розтягнення своєї діяльности на другі галузі торговлі; і врешті набута репутація, як неужиточних і нежиттєздатних установ, і через те їх повільний зріст.

Для будучого кооперативного руху в стейті Ілинойс є вже ґрунт достаточно підготовлений. Важнійшими чиниками будучого розвою будуть: Скріплення істнуючих вже кооперативних організ. і зучення їх в союзи; постійне і витревале зацікавлення кооперативним рухом; практика в кооперативному і торговельному заряді; вишколення зарядчиків крамниць; низші кошти ведення кооператив; і врешті обмеження конкуренції існуючих вже кооперативних крамниць.

ДЕ ПІДДУБНИЙ БУДЕ БОРОТИСЯ.

В Трентон, Н. Дж., Іван Піддубний буде боротися 10. лютого в Арморі Гол.

В Балтімор, Мд., Іван Піддубний буде боротися 11. лютого, в Станіслас Авдіторіюм на Алісана стр.

В Нюарк, Н. Дж. Іван Піддубний буде боротися в пятницю 12. лютого, в гали під ч. 290 Ню Йорк Аве.

В Филадельфії Піддубний буде боротися 15. лютого в Українській Гали, 849 Н. Френклин стр.

В Бостон, Масс. Іван Піддубний буде боротися у вівторок, 16. лютого в великій Механик гали.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".